

Előfizetési feltételek

helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 6 frt — kr.
Fél évre 3 frt — kr.
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Hirdetések díja:

centiméterenként 3 kr. Kereskedők és gyárosok külön árkedévezményben részesülnek.

Bélyegdíj 30 krajczár.

Nyílt tér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztőség

és
kiadóhivatal:

Nagyenyedi
Könyvnyomda és Papír-
árnyár rézevénnyáraság
Főter 38. szám alatt,

hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bementésen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

A kiegyezési javaslatok.

Budapest, 1898. május 31.

Pünkösdi szünet előtt, a képviselőház utolsó ülésében a parlamenti munka-programról lévén szó, báró Bánffy miniszterelnök azt a nyilatkozatot tette, hogy sajnálatára a kiegyezési javaslatokat egyelőre nem lehet parlamenti tárgyalás alá venni. Az okok, melyek a miniszterelnök nyilatkozatának alapjául szolgáltak, ismeretesebbek. Ausztriában a viszonyok úgy alakultak, hogy a javaslatoknak az osztrák birodalmi tanácsban való parlamentáris tárgyalására gondolni sem lehet.

Ausztriában a nemzetiségek a kiegyezési javaslatokat mellékezők elérésére használják fel, ha emellett tönkre megy is a magasabb cél, az állami érdek. Minden egyes frakciónak, pedig ilyen sok van a birodalmi tanácsban, megvan a maga külön kívánata, melynek teljesítését, meg van mindegyiknek a maga külön panasza, melynek megszüntetését szeretné látni, s mikor aztán e tekintetben minden párttöredék ki lenne elégítve, akkor a nagyobb mértékadó pártok állnak egymással szembe s késhegyig menő harcot üzennek egymásnak és a másik front felé saját kormányuknak és Magyarországnak. A németek a nyelvrendelet visszavonását követelik, különben lehetetlenné teszik a kiegyezési javaslatok bármilyen néven nevezendő tárgyalását. A csehek szilárdan el vannak határozva, hogy ugyanazt teszik, ha a kormány a németek kívánatának megfelelne. Ez a körülmény annál is inkább sajnálni való, mert lehetetlenné teszi egy olyan kiegyezés létrejöttét, amely ha nagyban és egészben nem tekintethető is korszakos vívmánynak, de sok tekintetben kedvezőbb az előbbi kormányok munkálatainál, mert jogszértlenségeket megszüntet, lehetetlen helyzeteket elhárít, igazságtalanságokat kizár. A kiegyezési javaslatokat, melyeket báró Bánffy az osztrák kormánytól kicsikart, már ez okokból is kedvezőnek kell neveznünk és már ez okokból is sajnós, hogy nem lehet őket a parlamenti tárgyalások napirendjére tűzni.

Mert ne ámsituk magunkat; a közgazdasági szerződés megkötése mind a két állam érdekében van és a magyar mezőgazdaságot ugyanabban, vagy még nagyobb mértékben védi, mint az osztrák ipart. Magyarország par excellence földművelő állam és földje jövedelmére van utalva; a nagy magyar középosztály egyetlen jövedelme ama termények értékesítéséből áll, melyeket

a föld termel, első kötelessége tehát az államnak és a kormányoknak, hogy ezt, e termékek értékesítését, biztosítsák. De mi legyen e jövedelmekből, mi legyen az egész magyar középosztályból, ha az értékesítést a világi piac fluktuációjának vetik alá és ha az egész alap, melyen a magyar közgazdaság és a magyar állami berendezés áll, néhány chicagói gabona-uzsoras szeszélyétől, sugallásától és úzerkedésétől tétetik függővé? A szilárd alap elveszne, a szilárd szerkezet összeomlanék és egy fantom kedvéért a magyar nemzet aláásná lételet, mert lemondott saját biztonságáról.

Az önálló vámtérületnek, az Ausztria és Magyarország közt felállított vámsorompóknak első következménye az államfentartó középosztály megrendülése, további következménye a magyar középirtok összeomlása lenne s annak romjaiból új, eddig ismeretlen társadalmi osztályok keletkeznek.

E romlás helyett ellenérték gyanánt a közgazdasági chauvinisták a német tőke beözönlését festik elénk, amely kész itt Magyarországon nagy iparvállalatokat létesíteni és ezzel nagy fogyasztást teremteni. Danaidák ajándéka, melyért nekünk magyaroknak felesleges tulajdoságon lelkesedünk, mert ezeknek a német iparoknak nagyszámú német munkásokra lesz szükségük, akik államrontó, szocialista eszmékkel vannak eltelve s nemcsak a magyar államiságra nézve jelentenek imminens veszélyt, hanem még sokkal inkább fenyegetik a magyar nemzeti eszmét is.

És ha az anyagi kárt, mely a magyar középosztály roppant gyöngüléséből ered, kibírjuk is, azt a kudarcot, melyet a nemzeti eszme és a magyar államiság a német ipar inváziója által szenvedne, jóvátenni és kireparálni soha többé nem lehetne.

És ez szintén egy további ok, — írja a „P. Corr.“ — bizonyonyal valamennyi közt a legfontosabb, amely sajnálandónak tünteti fel, hogy a kiegyezési javaslatokat nem lehet parlamenti tárgyalás alá venni.

A liga külföldi akciója.

A kultur-liga, hogy segítsen kiköszörölni azt a csorbát, melyet tekintélyen Romániában és nálunk a sok személys élű civakodás ejtett, a külföldi irodalomban igyekezik nagyobb akciókat kifejteni és pedig eddigi szokásától eltérően nem az újságokban, hanem a tudományos irodalomban. Azt hiszem, hogy a liga irodalmi

harczmódjának e legújabb fordulata megérdemli a magyar közvélemény figyelmét is.

Ez újabb akció első nagyobb tette az volt, hogy Xenopol jassy-i tanárnak dakóromán irányu Istorica Romanilor című nagy négykötetes könyvét francia nyelven Rambaud jelenlegi francia közoktatásügyi miniszternek egy magyar-ellenes, de románbarát szellemű irt előszavával kiadatta éppen a Rambaudtól szerkesztett „Az európai államok története“ című nagy gyűjteményes vállalatában. 2. Seignobosnak, a párisi egyetem egyik tanárának „Histoire politique de l'Europe contemporaine“ című műveben Romania legújabb történetének előkelő helyet biztosítottak. 3. A nantesi fakultáson van egy Auerbach nevű elzászi szárazasú tanár, ki két év előtt az osztrák nemzetiségi viszonyokról a legújabb kor eseményeivel kapcsolatosan előadásokat tartott. Ezt az Auerbachot a liga párisi fiókja ellátta minden szükséges információjával, ami meg is látszik a jelen év első hónapjában kiadott „Les Races et les Nationalités en Autriche-Hongrie“ című könyvében, mely federalista és a leghatározottabb magyar-ellenes szellemben van írva.

Van egy Jules Brun nevű, szintén elzászi származású francia író, ki a telen Bukarestben időzött s akit a román kormány csak a mult hetekben nevezett ki a párisi világiállásra a román osztály sajtó-képviselőjül természetesen zsiros fizetéssel. Ez most Franciaország egyes nagyobb városait sorra járja, felolvasásokat tartva Romániáról, a román politikáról és a román nemzeti törekvésekről. Két hóval ez előtt Versaillesben tartott felolvasást. Május 17-én Párisban a francia földrajzi társaságban olvasott fel egy „Romániában és a román Erdélyben“ című tanulmányt. Természetesen földrajzi tanulmány helyett csupa politikai fejtegetésekkel traktálta a földrajzi társaság tagjait, azt igyekezvén statisztikai s más egyéb adatok segítségével elhíttetni a francziakkal, hogy Erdélyben a szupremacia a románoké, nemcsak többségük, de kulturai és vagyoni helyzetüknél fogva is.

A minap pedig Belgiumban tartott egy Wrenght nevű tanár Andenne-ben, Brüsszel mellett, „Les Roumains et la question transylvaine“ cím alatt egy fölolvast. Közbevetően még csak azt akarom megjegyezni, hogy ez a Wrenght tanár a mult félévben „A nyelvkérdés Ausztriában“ cím alatt tartott az egyetemen fölolvastásokat. Ez a fölolvastás voltaképpen nem egyéb, mint a

TÁRCZA.

Kármán mint pünkösdi király.

Írta: Floridor.

Hires nemzetség volt a mult század végén, meg ennek elején a Beleznay-nemzetség. Igazi dynasta. Ha valaki majd ennek a kornak a történetét írja, úgy emlékezhetik rólok, mint a magyar kultura és irodalom főtényezőiről.

Már II. János vetekedett sógorával, Grassalkovich personálissal, hogy melyik adja a fényesebb ünnepet, melyik szórja jobban marokkal a pénzt ott, ahol a nemzeti névnek tündökölni kellett, ahol arról volt szó, hogy Bécsset lefőzzék.

Mert noha Grassalkovich Antal, az öreg aulikus, szívesen sütkörözött a bécsi udvar fényében — mégis belátta, hogy ott rendre tönkre mennek a magyar urak, és végrendeletében is meghagyta fiának, hogy inkább Pesten és Gödöllőn tartsa udvarát, mint Bécsben, vagy Pozsonyban.

A legfényesebb azonban Beleznay Miklós idejében volt a pilisi sárga kastély.

A generálisné, Podmaniczky Anna-Mária, rajongó hive volt a művészetnek és a szép litteraturának, ahogy akkor az irodalmat nevezték. Szalonja, melyet Pesten akkor az első szalonnak tartottak, gyűlöhelye volt nemcsak a főrangú világnak, hanem az írónak is.

Kevesen voltak, és vezetőjük Kármán József, a losonczyi prédikátor daliás fia, akit kortársai Pest Alciadés-nek neveztek, arról álmodozott, hogy a magyar

fővárost teszi majd az irodalom középpontjává. Miután Beleznay Miklós 1787-ben meghalt, a generálisné minden idejét kedvenc eszméinek szentelte.

Telen felolvasások, műkedvelői előadások váltották egymást pesti szalonjában, mikor pedig a hatlovas, nagy utazó hirtő után, mely Podmaniczky Anna-Máriát nyaralni vitte, bezáródott a pesti palota kapuja, a pilisi sárga kastélyban vette kezdetét: „A Helicon lakóinak tetsző nyájas litteraturai élet“, mint írja egyik levelében Schédius, Kármán kor- és bajtársa.

A nagy, lakkirozott fehér ajtók megnyiták, az ablakokon beröppent a lanyha májusi szellő és beszórta a világos sárgán viaszolt pallóra az akácz fűrtös virágait. A vékony póklábu székeken feszes, kávébarna redingotós urak ültek és csigákba fésült haju, magas kravátlíju huszártisztek, akik akkor többnyire mind ver-selek és az író gárdisták epigonjainak szerettek tartatni.

A házilány, Anna kisasszony, épen úgy, mint anyja, rajongott az irodalomért és a rendezett előképeknél mindig kikötötte, hogy ő személyesíthesse a magyar litterátorokat védő Géníust.

A pilisi kastély összefüveteleinek is Kármán volt az éltető lelke, akiért sűrűn fordult be a Beleznayék nagy czimeres batardja és rendszeren a Kemnitzer kávéház elé járatott.

Messze volt ez, a Dunánál, a mai Diana-fürdő helyén, és mint Beleznayné egy hívó levelében tréfásan írja is Kármánnak, hogy az István — valószínűleg parádés kocsis vagy lakáj — csak azt dífütáltja, hogy az író

ur olyan messzire hajtja be a városba, holott a szé-lén, például a Griff-nél is felszállhatna.

Anno 1790-ben tudniillik a hatvani kapun túl, a mai Pannonia szálló helyén levő Griff-nél jóformán a város széle volt már — ma bizony jóval tovább ér-né ezt Beleznayné urasszony néhai való parádés kocsisa. Különösen ünnepek jöttén volt nagy sürgés-forgás a pilisi kastélyban.

A pünkösödöt már rendszeren ott ülte az urasszony és mint ezt Wartensleben Eszter grófnő vőlegényéhez Vaj Dáuielhez írja: „Külömb-külömbféle mulatságokkal, melyek mind össze vannak kötötte a szép litteratura fölemelésével . . .“

Az 1790-ik esztendő pünkösdjén is fényes társaság gyűlt a pilisi kastélyba. II. József halála után volt az idő, meggyeszte nagy volt az öröm a hires Reskriptum kihirdetése miatt és fennen lobogott a néhány év mulva, igaz, csak szalmalágnak bizonyult nemzeti érzület.

A szalonba szinpadot állítottak fel és a főuri társaság fiatal nő és férfi tagjai pompás allegoriát adtak elő. A bilincseiből felszabadult magyar nyelvet báró Prónay Piroška ábrázolta. A magyar nyelv kopott, szürkés ruhában feküdt egy puszta, sziklás tájon, kez-ein, lábain bilincsek. Mindenütt homály, a messze tá-voiban halk zene hallik s két ifju — Bessenyei és Bacsányi ábrázoló — Majthényi Károly és báró Splényi Ignác odalépnek a lelánczolt alakhoz és meg-oldják béklyóit. A magyar nyelv — báró Prónay Pi-roška — erre megmozdul és lendületes versekben irt dikciót mond.

már ismeretes román vádak és rágalmak francia nyelven való összefoglalása. Ezt a tanárt, mint román lapokból értesülünk, Curtius alias Kurtucz és Diogenide nevű román tanulók látták el információikkal. A brüsszeli egyetem tanárai közül a román kérdéssel magyarul értenők Pergameni és Ruciere tanárok foglalkoztak különböző alkalmakkal. A jövő évben Vanderkinele, a történelem tanára, szándékozik folóvasásokat tartani a román kérdéssel, kinek a szükséges anyagot szintén a liga brüsszeli fiokja fogja kezébe szolgáltatni.

Ev. ref. kerületi közgyűlés.

Érdekes mozzanatokban, tanulságokban, sőt meglepetésekben gazdagon folyik az ev. ref. egyházkerület közgyűlése.

Már a gyűlés megkezdésekor lehetett érezni, hogy tele van a levegő villamossággal. A milliós kölcsönügy óta nem gyűlt össze ily nagy száma a tagoknak. A vezéregyenéségek beléptekor élénk éljenzés, sőt taps hangzott fel: amiből a hangulat mozgalmassá, harcias voltára lehetett következtetni.

A vita mindjárt a gy. tagok névsorának megállapításakor kezdődött. Szabó Samu, nyugalmazott tanár, kit a püspök ellen irt hírlapi támadás miatt a múlt évi fegyelmi eljárás alá vontak, bár ügyében f. é. május hó első napjaiban meghozta a felső bíróság az ítéletet, sem erről értesítést, sem a közgyűlésre meghívót nem kapott. Bartha Miklós tette szóvá az ügyet a nála megszokott ékesszólással; s kimutatta, hogy Szabó Samu jogosan követeli a tagok névsorába való felvételét. Amíg t. i. az ő ügye, mint nyugdíjazott tanáré, ítélet alatt állott, az alatt a kolozsvári egyházkerületi képviselőnek is megválasztotta. Ez a választás ugyan meglebbeztetett; de az ig. tanács, mely a más három kolozsvári választást tárgyalta és igazolta, Szabó tanár választása ügyében nem hozott a közgyűlés idejéig határozatot. Kéri tehát Bartha M. a közgyűlést, hogy mivel a megválasztott képviselő végleges igazolása ugyanis a gyűlés hatáskörébe tartozik: határozzon a kérdésben döntő érvényességgel. Hosszabb vita indult meg, melyet br. Bánffy Dezső elnök hozzászólása és az egész kérdést szépen megvilágító distinkciója után a gyűlés nagy többséggel Szabó Samunak, mint igazolt képviselőnek, javára döntött el.

A püspöki és igazgató-tanácsi jelentések után szép és tárgyilagos eszmecsere keletkezett az egyházkerület pénzügyi viszonyainak rendezése érdekében. Azt az aggodalmat, mely minden személyi vonatkozás nélkül fogva tartja az erdélyi reformátusok lelkét, azt a megdöbbenést, mely a közel-múlt hírlapi polemikáinak hatása alatt szerte áradt egész hazarészünkön, politikai közéletünknek egyik kimagasló alakja s első rangú pénzügyi kapacitása: Hegedűs Sándor tette szóvá nagy figyelemmel hallgatott, világos és meggyőző beszédében. Elmondta, hogy a pénzügyi dolgokban vannak követelmények, melyeket még a legnagyobb buzgóságnak és a legnemesebb czélnak sem szabad szem elől téveszteni; s nemcsak az tartandó szem előtt, hogy minél több intézmény létesüljön; de egyúttal az is, hogy minél biztosabbak legyenek

ezek a jövedelmek. Az egyházkerület feladatai nagyobb konszolidációt és óvatosságot követelnek, mint hogy pénzügyi akciókkal folyton zavarni lehetne. Az a véleménye tehát, hogy minden rekrimináció nélkül komoly és beható vizsgálat alá kell venni az egyházkerület pénzügyi helyzetét; úgy, hogy ezen vizsgálat által se a püspök, se az igazgató-tanács reputációja csorbát ne szenvedjen. Azután fejtegeti a papírok és árhullámzások természetét, megmutatja a kibontakozás irányát s indítványozza, hogy az igazgató-tanács készítsen tervet erre a kibontakozásra; ez adassék ki felbírálás végett egy héttagnu bizottságnak, amely aztán jelentést tesz egy rendkívüli közgyűlésnek.

A nagyszabású beszéd hatása leirhatatlan volt. Mindenki ismeri a szónokot; tudja, hogy a legnagyobb kímélet és tapintat szól belőle mindenkor; tudja, hogy semmiféle szenvedély a tárgyilagos igazságtól el nem téríti; s ezért ösztönyszerűleg sejtette mindenki, hogy az egyhk. pénzügyei lejtőre jutottak. A püspök ellenészrevételei hatás nélkül maradtak; s bár bizalmatlanságot olvasott ki a héttagnu bizottság kiküldéséből, azt a közgyűlés egyhangulag elfogadta.

Az egyhk. hitelbank ismét vitára adott alkalmat, mert bár az ig. tan. leyette ez idő szerint a napirendről; de oly indoklással, a melyből látszott, hogy nem mondott le végkép a létesítés szándékáról. A gyűlés azon hiszemben, hogy a pénzügyi kibontakozás tervének megvitatásakor ugyanis sorra kerül annak a banknak eszméje is, és ott alaposabban meg lesz vitatható, elfogadta az ig. tan. előterjesztését.

A tárgyalás alatt egyre folytak a választások, melyek közül minket főképpen három érdekel.

Zeyk Dániel főispán egyhangulag státusz-gondnokká választott; s abból a rokonszenves tüntetésből, melylyel a gyűlés a választás híret fogadta, ki lehetett érezni az osztatlan bizalom melegségét; ki lehetett olvasni a mélyeséges meggyőződést, hogy a megválasztott új főispán jellemében erős oszlopot nyertek egyházkerületünk vitális érdekei.

Betöltetett a Szász Gerő lemondása által megüresedett főjegyzői szék is. A dolog természete szerint ezt a választást kísérte a legnagyobb érdeklődés; itt mérkőztek össze azok az erők, a melyeknek régi, de — úgy látszik — még el nem avult jelszavuk: Enyed és Kolozsvár. Nem volt rá még eset, legalább az újabb időben nem, hogy a szavazatok ilyen számban kerültek volna az urnába, a melyből tíz szótöbbséggel dr. Bartók György, szászvárosi pap neve került ki győztesen. A választás dicsősége határozottan Enyedé, az enyedi theológiáé, a melynek szelleme az igazság elemi erejével jár föl sokszor nem a n. de dia d a l m a s a n. Bartók nagy képzettségét, szellemi rugékonyságát és fáradhatatlan munkaerjét nem szükséges nekünk itt emlegetni; ismeri azt Enyeden mindenki. Ismeri az egyházkerület, melynek hosszú időn szeretett papja, lelkes tanítója volt; ismeri a Bethlen-kollégium, melyben nagy tudását értékesítette s vele egy egész város generáció lelkét megtermékenyítette; ismeri az egész város, melynek minden kulturális intézményében előkelő tevékenységet fejtett ki. Melegen üdvözljük működése új terén, a melyen bizonyosan még több rokonszenvet és elismerést fog magának biztosítani.

A Bethlen-kollégium latin-görög tanszékére Molnár Károly, sz.-udvarhelyi h. tanár választott, kit szép képzettsége és tanári, valamint társadalmi szereplésének jó híre ajánlott. Szives örömmel fogadjuk a megválasztottat.

A gyűlés még tart, mikor e sorokat írjuk.

R.

Vegyes hírek.

— **Kérjük t. olvasóinkat hátralekös előfizetéseik gyors beküldésére.**

— **Új főispánok és új generális nótarius** Örvendetes, az egész város közönségét felvillanyozó távirati tudósítás érkezett részünkre Kolozsvárról, az egyház kerületi közgyűlés színhelyéről, már pénteken a reggeli órákban. Az egyházkerületi közgyűlés nagy lelkesedéssel főispánokká választotta Zeyk Dánielt, vármegyénk köztisztviselőjének és közszeretettjének álló főispánját, az egyházi ügyeknek általában és a nagyenyedi egyházmegyének, feltétlenül őrzött Bethlen-főiskolánk különösen is törhetlen bajnokát. Meglepetés, — kellemes meglepetés számba ment a másik hír, mely dr. Bartók Györgynek, szászvárosi papnak, egyházkerületi főjegyzővé történt megválasztását tudatta. Ismerve Bartóknak erős jellemét, őszinteségét, fáradhatatlan munkásságát, nagyon szerencsés választásnak tartjuk, sőt elégtételnek is, ismerve az ő irányelveit az erdélyi egyházkerületben, melyek ime most méltó téren érvényesülhetnek. Nem a személyeknek gratulálunk, hanem az egyházkerületnek, hogy választása ilyen két, arra igazán méltó egyénre esett.

— **Áthelyezés.** Foglár József m. kir. honvéd százados, törzstisztjelölt — mint értesülünk — a brassói 24. honvédsereg csikszerepai zászlóaljához helyezték át. Midőn e kitűnő katona távozását sajnálattal vesszük tudomásul, egyúttal gratulálunk a zászlóaljparancsnoki előléptetéshez.

— **Tanárválasztás.** A Kolozsvárt ülésező egyházkerületi közgyűlés a nagyenyedi Bethlen-főiskolánál ürességben levő tanári székre dr. Dózsa József szászvárosi tanárral szemben Molnár Károly székelyudvarhelyi helyettes tanárt választotta meg. Ismeretlenül is gratulálunk az új tanárnak.

— **Székelyhidú Viktor,** a vármegyei gazdasági egyesület ügybuzgó titkára, lapunk közgazdasági rovatának szakértő vezetője, mint őszinte örömmel konstatáljuk, fellábadott súlyos tifusz betegségből. Hetekig, hónapokig küzdött a nehéz kórral, mely nem egyszer végső katasztrófával fenyegette, de a gondos ápolás, szervezet visszaadta őt családjának, munkakörének, hozzátartozói, barátai, tisztelői öröme.

— **Eljegyzés.** Társadalmunknak a közelmúltban egyik intelligens, kedvelt tagja volt Nagy Sándor Bethlen-főiskolai segédtanár. A jelen tanév kezdetén Zilahra távozott körünkől reudes tanárnak, honnan most örömmel vesszük a tudósítást, hogy Hymen rózsalánczát készült felvenni; ugyanis a napokban eljegyezte Kolozsvárról Csiky Jolánt, egy mévelt, kedves és szép leányt. Magunk részéről is gratulálunk.

— **Eljegyzés.** Bakó Károly fiatal építész mult hó 30-án eljegyezte Horváth Berta kisasszonyt, Horváth Albert iparos polgártársunk szép leányát. Sok szerencsét kívánunk fiatal, szép tehetségtű iparosunk frigyéhez.

A vers sok lokális vonatkozással bírt, ami a társaság előtt nagyban emelte érdekét. És valahányszor a „péczei tündés poétáru” volt benne szó, Prónay Pirokska a jelen volt ósz Ráday Gedeon felé fordult. Orczy Lőrincz említésénél pedig, „ki immár Helicon lakója”, a néhai őrsi költő jelen volt fia, Orczy László és neje, báró Traun Terézia felé. A felszabadult nyelvet aztán tövisekkel borított, de itt-ott virágos utakon, egy vendégszerető hajlékba vezet a Génusz, — Beleznay Anna — ahol a költő fogadja.

Itt feltűnt „megvilágosítatva a pilisi kastély képe és a vászonyból való kapuban ott áll a maga valóságában Kármán” — említi egy százevesnél idősebb jegyzet. Miután az allegória és a versek szerzője is Kármán volt, bőven kijutott neki a tapsból és „a jelen volt szép Uri Dámak erzekény dicséretjeikből.”

Az előkép után a Talált Gyermekek darabnak egy részét adták elő, mely az akkori budai játékszínnek is ráman lévő — azaz repertoír-darabja volt. Ebben, mint az említett jegyzés mondja: „maga tökéletes mutatásával és a magyar nyelvnek remek ejtésével leginkább Wartensleben Eszter, Wartensleben Feldmarschal Lajdinánt Uram Kisasszony-Leánya tündökölt.”

A mulatságot fényes bál rekesztette be, mialatt a kertben pompás tűzijátékot gyújtottak, a följegyzés szerint: „ama híres bécsi Stauer módja szerint, mialatt a fak között lángzó írásban: Vivat Anna-Maria Podmaniczky látattott.”

Másnap, ugyminth pünkösdi hétfőjén, egy népies mulatságot rendeztek a kastély oldalában, Irsa felé elterülő

réten. Az ugynevezett versenyfuttatást a pünkösdi királysággal.

A versenyzők parasztleányok voltak, árvalányhajas kalappal, lobogós ingben, nyakokba akasztott karikás ostarokkal. Javarészt Ócsára, Dabasra való szolgaleányok, mert Pilisen magyar lakosság nem igen volt. A verseny helyére hintón mentek ki a vendégek, a fiatalabb urak maguk is lóháton. Mikor a versenyzők beérkeztek, az elmúlt évi pünkösdi király, egy inárcsi pusztai legény, Lórán János, koronával a fején, odajárult Beleznay Miklósné elébe, rövid rigmust mondott és csak azután kapott fel almáspej, jól táplált apró lovára.

A kastély házi tisztje ekkor trombitájába fújt és egyszerre indultak a versenyzők, száma tizenketten.

A harmadik futás döntött, mikor is, Prónay Honoráta báróné, kezében pünkösdi rózsából formált koronával várta az új királyt. Mellette az asztalkán nagy kupa bor, egy rosmaringszálakkal és aranyos diókkal megtöltött lakodalmi kalács, piros bőr-erszényben pedig öt darab arany állt, a földes-asszony ajándéka a győztesnek.

De milyen óriási lett a főúri társaság bámulata, midőn a győztesnek elővezetett legényben Kármán Józsefet, a szalonok dédelgetett íróját ósmerték föl.

A mulatság fokozására gondolta ki ezt a tréfát maga a jeles költő, aki az indulás előtt hirtelen ruhát cserélt egy bugyi-i legénynyel s így a Pegazus lovagja a négy-lábu paripán is elvitte a díjat.

Raffai Pálnak hívták a legényt, akinek nemzetsége-

ből később a pestmegyei Bugyi községben híres verekedő, sőt gonosztévő familia vált.

Kármán, aki azonban annak rendje és módja szerint eluyerte a pünkösdi királyságot, a szép Prónay báróné kezéből elvette a virágkoronát, aztán tört egy darabkát a kalácsból és megízelve a bort, a következőképen köszöntötte fel a földesasszonyt, Beleznay Miklósnét:

Nap ha akar felöltöznél,
Fényével hold fényét győzni;
Fényét kéri személyedtől —
És világát hő szivedtől:
Ha te tőled kölcsön nem kér,
Diadalmat másként nem nyer.

A verseny végeztével török muzsika zendült meg, és a térségre kiözönlött nép megkezdte a táncot. Beleznayné csapra veretett egy hordót, óriási bográcsban rotyogott a gulyásos és mindenki ehetett, ihatott, amennyi szemének, szájának tetszett.

Az uri rend pedig a hintókon, amint jött, visszatért a kastélyba, ahol még másnap is folyt a vidám mulatozás.

Csak a csonka hét szerdáján kezdtek oszladozni a vendégek és borult csúnd a pilisi sarga kastélyra.

A híres nemzetség elpusztult, idegen kézre került a fejedelmi vagyon, mely ugy elporlott az utódok kezén, hogy fénynek, ragyogásnak csak híre maradt a mai nemzedékre.

Híre, emléke, mint annyi más elpusztult nagy családoké abból a régi Magyarországból.

(E.-a.)

— **Tem**
2-án örök
gyarlapá
sen nem
meg testl
nem Nagy
ban adta
derek tiszt
dalmai utá

— **Meg**
Lapadon
tését pár
társával
kodott, s
ben az utó
lott és Mo
az elősiet
ki. Társa
mette el a
helyzetéből
kiskoru g
renesztlen
lanság volt

— **Kar**
plebánosár
A jeles eg
lendő ura
hogy mik
sükre bizo
napján él
sából a t
raló fővá
a templom
pallossal
pedig az
megmagya
„Ezek a
tudta, s le
nek vele
val járok
ne sérthe
ha a pe
kárpotlóni
azonnal e
kat . . .
pünkösdtől
előtt ígér
hogy szig
látszik, u

— **Me**
nácsa köz
zárlat fe
legelőre l
— **A**
mái meg
csinok. A
— **Ny**
enyedi Ip
ján saját
25 kr t
54 kr tis
tők a
Gáspár J
mesi Á .
Puskás
István 20
Mahr Fe
gics Péte
1—1 fr
30—30 k
Parancsi
Antal 30
kr, Szék
50—50 k
frt, N. N
Alfréd
Bakó 50
kifejezők
nyezőkne
hozzájár
mesi Au
nak, kik
árusítás
Fejérdi
Szathmá
sért; a
tásáért;
oly szék
és végül
gával az
Enyed, l
zököre.

— **B**
lapok a
mint ut

— **Temetés.** Nagy részvét mellett helyezték e hó 2-án örök nyugalomra Csoma Ferenczet, a magyarlapádi kör hirtelen elhalt körjegyzőjét. A temetésen nem csak a nagyenyedi járás jegyzői kara jelent meg testületileg, élén Szász József főszolgabíróval, hanem Nagy-Enyed és vidéke intelligenciája is szép számban adta meg a végtisztességet az élte delén elhunyt derék tisztviselőnek. Pihenjen csendesen az élet fáradságai után!

— **Megrázó szerencsétlenség** történt Magyarlapádon csütörtökön, Csoma Ferenc körjegyző temetését pár órával megelőzőleg. Molnár András egy társával a néhai körjegyző sírgödőrenek ásásán munkálkodott, s mikor az már csaknem készen volt és amelyben az utolsó kapavágásokat tettek, a sírgödőr beomlott és Molnár a leomló földtömeg úgy eltemette, hogy az elősiető emberek már csak holttestét emelhették ki. Társa szerencsésebb volt, mert őt csak derékig temette el a földomlás és elve szabadult ki veszedelmes helyzetéből. A szerencsétlen 43 éves Molnár nőt és 7 kiskorú gyermeket hagyott maga után. A rémes szerencsétlenségnek minden valószínűség szerint gondatlanság volt a szülőanyja.

— **Kard az oltár előtt.** Török-Bálint hírhedt plebánosáról: Zimány Ignác ról szól újra az ének. A jeles egyházférfit pünkösdi ünnepén a jámbor tisztelő uraknak követendő példát szolgáltatott arra, hogy miképp tiszteljék az Urat és tanítsák a vezetőikre bizott nyáját. A főtisztelő ur pünkösdi vasárnapján élesre fent huzárkarddal ment lakásából a templomba — misére. A Török-Bálinton nyaraló fővárosi katolikusok megbotránkozva hagyták el a templomot, amelyet a lelkipásztor ur, boszút lihegve, pallossal szentségtelenített be. A főtisztelő pater pedig az őt magasabb esodálattal környező sváboknak megmagyarázta, hogy mire való a kard az oltár előtt: „Ezek a pestiek meg akarnak engem támadni. (Pedig tudta, s lehet, e miatt boszus, hogy a pestiek nem törődnek vele s már messziről kerülik.) Én tehát szabállyal járok a templomba, hogy papi méltóságomat meg ne sérthessék. Ti pedig, hűveim, ne törődjétek azzal, ha a pesti nyaralók elmaradnak tőletek. Én foglak kárpótolni benneteket. Fölmegek a császárnéhoz s azonnal elengedtetem az adókat és a tartozásokat...” Zimány Ignác ur így ünnepelte hűveivel a pünkösdt, a fővárosiak pedig remegtek a felzúgott sváboktól. Steiner püspök pedig, aki négy évvel ezelőtt ígerte a nála panaszt tevő fővárosi nyaralóknak, hogy szigoruan fogja a plebános urat: minderről, úgy látszik, nem tud semmit.

— **Megszűnt sertésvész.** Nagy-Enyed város tanácsa közhírré tette, hogy a sertésvész megszűnve, a zárlat feloldatik és a disznócsorda hétfőn e hó 6-án legelőre hajtható.

— **A nagyenyedi csikólegelő** május hó folyamán megnyitott és még mindig vetetnek fel legeltetésre csikók. A legelő kitűnő, víz bőven, felügyelet gondos.

— **Nyilvános számadás és köszönet.** A Nagyenyedi Iparosok Önképzőköré által pünkösdi másod napján saját pénztára javára rendezett mulatság 116 frt 25 kr bevétel és 89 frt 71 kr kiadás mellett 26 frt 54 kr tiszta hasznat eredményezett. A szíves felülfizetők a következők voltak: Csató János alispán 1 frt, Gáspár János 2 frt, Papp Gyula, id. Kun József, Vermesi Á. 30—30 kr, ifj. Winkler János 80 kr, ditrói Puskás János 1 frt, Albrechtovich Antal 30 kr, Kiss István 20 kr, Schaumann Tamás 10 kr, Halász József, Mahr Ferencz 20—20 kr, Székely János 10 kr, Drágyics Péter 20 kr, ifj. Graef János, ifj. Székely Mihály 1—1 frt, Kovács Ferencz, Graef Jenő, Graef József 30—30 kr, Mecser László 20 kr, Zsákó András 50 kr, Parancsi László 10 kr, Máthé István 30 kr, Áron Antal 30 kr, Hudelicz Mátjáné 1 frt, Lázár József 20 kr, Székelyhid János, ifj. Lázár Károly, Szathmáry J. 50—50 kr, Incze István, Fodor László (Egerbegy) 1—1 frt, N. N. 50 kr, Szőlőssy Jánosné 1 frt, Albrechtovich Alfréd 50 kr, Gergelyi I. 40 kr, Villersdorfer 50 kr, Bakó 50 kr. Fogadják mindnyájan halás köszönetünk kifejezését. Együttal köszönetet mondunk mindazon tényezőknél, kik fáradozásukkal a majális sikeréhez hozzájárultak, névszerint: Egresi Irma és Róza, Vermesi Annuska, Szathmáry Róza és Mari kisasszonyoknak, kik a nemzetközi világpostánál a levelező-lapok árusításával fáradoztak, eladván sok levelező-lapot; Fejérdi Gyula urnak a pompásan sikerült tűzijátékért; Szathmáry Jenő urnak a postaláda díjmentes elkészítéséért; a könyvnyomda r.-t.-nak a jegyek előleges árusításáért; a nagyerdemi résztvevő közönségnek, mely oly szép számban jelent meg Körük mulatságán; és végül a t. rendező bizottságnak, mely ügybuzgóságával az anyagi és erkölcsi sikert biztosította. Nagy-Enyed, 1848. jun. 2-án. A Nagyenyedi Iparosok Önképzőköré.

— **Rudolf király Fülöpszálláson.** Megírták a lapok a napokban, hogy egy biharmegyei községben mint ültette fel a községet egy csaló, aki Rudolf ki-

rályfinak mondotta magát. Mint most írják, Fülöpszálláson nemrégiben ismét megjelent az a titokzatos alak, akit a nép Rudolf királyfinak hisz. Jósának hivatja magát és azt állítja, hogy nagy dolgot fog ő majd cselekedni, csak jöjjön el az ő ideje. De az el is jó, mivelhogy nem is messi van már az idő. Akkor meg fogja ő mutatni országnak világnak, ki ő; ő, akit elzavartak felséges atyjától. Így beszél az a rejtelmes ember, aki a Fülöpszálláshoz nem messze fekvő csengődi pusztán lakik egy kis sárputriban. A nép bálványozza; a vénye pedig gyakran kijár hozzá tanácsot kérni, amivel bőven el is látja azokat. Különbösen érdekes, hogy ez az ember már éveket ezelőtt is Fülöpszálláson volt és ugyanazon a helyen lakik, ahol akkor lakott. Akkoriban a várossal gyakran meggyült a baja és talán ennek folytán kellett neki Csengődről eltűnnie. Most, hogy ismét megjelent, az emberek tömegestől vándorolnak oda. Elmondta többek között, hogy Pesten, Bécsben és Berlinben lakott, ott kellett neki sanyarogva, kiulódva és keserűséggel látni, hogy egykori jó barátai, akik gyermekkorában játszópajtásai voltak, most büszkén, gögösen megvetik, kinevetik őt.

— **Az emigráns hagyatéka.** Hetek óta már többször megírták egyes újságok, hogy Amerikában meghalt egy Manovill Salamou nevű magyar ember, aki negyvennyolczban honvéd százados volt, aztán az újvilágba emigrált. Állítólag tíz millió dollár maradt utána. A reneteg vagyon magyarországi rokonait illeti, a többi közt egy budapesti fogadó is. Hogy milyen kevés hitelessége van az amerikai hírek, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a budapesti Manovillok még azt sem tudják, hogy nagybátyjuk hol halt meg és mikor, sem pedig azt, hogy hol az örökség. Csak anyai bizonyos, hogy nagybátyjuk Amerikába vándorolt és ott meggazdagodott, de örökségükről semmi pozitív hírt nem kaptak.

— **Pörújítás a Gárdos-ügyben.** Kedves meglepedésben részesítette Gárdos Lajost az anyósa, özvegy Fedorcsák Emma asszony. Tudvalevő dolog, hogy a most befejezett szenzációs bűnpör Fedorcsákné följelentésére indult meg. Ő árulta el, hogy Gárdos mérgeket tartott a lakásán s a végtárgyaláson olyan gyűlölettel vádolta meg a vejét, hogy maga az ügyész is, aki pedig halásan fogadott minden terhelő adatot, megborzadt a vallomástól. Nem titkolta, hogy életének legboldogabb momentuma az lenne, ha vejét az akasztófán látna meghalni, s mely szomorúság borult a lelkére, a mikor a kuria fölmentő ítéletéről értesült. Érezte, hogy mint anyós nem nyugodhatik meg a törvényszéki drámának illeten megoldásában s hogy valami tennie kell, ami méltó legyen eddigi szerepléséhez. És ő meg is találta ennek a módját. Azon a napon, melyen Gárdos kiszabadult a másfél esztendő vizsgálati fogságból, Fedorcsákné a pör megújításáért folyamodott a büntető törvényszékhez. Négy sűrűn írt íven vitatta, hogy csakugyan Gárdos emésztette el a feleséget, s bejelenti, hogy ennek a bizonyítására új adatokat fog a törvényszék rendelkezésére bocsátani. A törvényszék az érdekes pörújítási kérvényt áttette az ügyészséghez s ennek az indítványától függ, vajjon teljesül-e a Fedorcsákné forró kívánsága, avagy örök pihenőre az irattárba teszik a titokzatos pör aktáit.

— **Csöndes évek.** Törökök dulása, a németek garzdalkodása és a kuruczvilág ezerféle izgalmai végképp kimerítették az országot. A forrongások, a küzdelmek idejére csöndes évek következtek. Az egész nemzetre valami mélységes letargia borult, olyan volt, mint a fáradságtól összerogyott ember, kinek tagjai elszibbadnak és akinek szemére nehéz, kábító alom nehezedik. Dermedtségéből csak egyszer rezzen fel az ország, midőn a Pero-féle parasztlázadás tör ki, mint a vihar alól előpattanó tűz, hogy egy-két lobogás után újra elhamvadjon, mert a szegény parasztnépnek újra fegyvert ad kezébe az elkeseredés, újra erőszakkal próbálja magáról lerázni a szörnyű terheket, melyeket urai, a nemesek, raknak kíméletlenül vállára. A birtok a főnemesség kezében halmozódik össze, a 600 ezer holdas uradalom nem tartozik a ritkaságok közé, de az adót, a hadisegélyt a paraszt fizeti. És mindezek fejében nem kívánna az ő együgyűségében egyebet, mint egy kis földet, melyről elmondhassa, hogy az övé, hogy tudja: miért fát, miért gyötörődik. Ez a vágy az, melyet a lázítók veszedelmes tűzzé szítanak benne, ez a vágy az, mely a lázadások alkalmával yaddá, kegyetlenné teszi és ez a vágy az, melyért aztán akasztással, kerékbe töréssel bűnhődnek. Így történt ez a Pero-féle lázadás után is. A nemesség nem okult most sem, mint nem okolt 1437-ben és 1514-ben. Akasztófával és kerékbe töréssel akarta meggyógyítani ama sebeket, melyeknek fájdalmát csak egy kis méltányosság és engedékenység csillapíthatta volna. A „csöndes éveknek”, a jelzett lázadásnak ez érdekes történetével, továbbá Mária-Teréziának a nép érdekében tett intézkedéseivel foglalkozik Benedek Elek, a Magyar nép

multja és jelene című pazar diszszel kiállított hatalmas munkájának ép most megjelent 13-ik és 14-ik füzeté, melyek mindegyike méltán sorakozik az előbbiekhöz, minthogy úgy az előadás módja, mint a tőszyókeres magyaros stílus és történeti alaposág tekintetében a legszigorubb kritika igényeit is felülmúlják. Az Athenaeum kiadásában megjelenő munka egy-egy füzeté 30 krajczárért hapható.

Apróságok.

Emléksorok.

Rózsabimbó, szép kikelet,
Elbűvölte ő szívemet.
Égető nyár, nyílt rózsa,
Szerelmem csak ő birhatja.
Pusztító ősz, hervadt rózsa,
Vérző szívem őt siratja.

Megismerél s a számalomnak
Bús könnye folyt le arcodon.
Sirtál azért, kit én sirattam
S boldogság volt nékem e száalom...
Áldás kísérje jó szíved...
Ne felejts soha engemet.

Gedő Simon.

Egy tengernagy keservei, vagy: indulás akadályokkal.

A New-York Herald krónikása a következő apróságot írja a háborúról:

Színhely: a key-westi kikötő a Newyork csatahajó födelzetén.

Sampson, a mindenható tengernagy: Parancsolom, hogy rögtön huzzák fel a vasmacskát, indulunk a spanyolok elé. Rettegj Spanyolország!

A szolgálattevő tiszt: A tengernagy urnak alázatosan jelentem, hogy nem indulhatunk, mert a vasmacskákat nem birjuk felhuzni.

Sampson: Lehetséges volna? Nem birjuk felhuzni a vasmacskákat? Miért nem?

A szolgálattevő tiszt: Három újságíróhajó oda van kötözve a lánczokhoz.

Sampson: Rögtön vágassa el a köteleket és azután hadd menjünk teljes gőzerővel előre.

A szolgálattevő tiszt: Bocsánatot kérek, tengernagy ur, mi nem mehetünk előre.

Sampson: Mit jelentsen ez? Miért nem mehetünk előre?

A szolgálattevő tiszt: Mert a másik oldalról is négy újságíróhajó kapaszkodik a köteleinkbe.

Sampson: Nagy Nelson segits! Vágassa el a köteleket, vagy hagyja itt a lánczainkat, csak hogy már egyszer mehessünk. Siessen.

A szolgálattevő tiszt: Tengernagy ur, még mindig nem indulhatunk!

Sampson: Hallatlan, hát még mi baj?

A szolgálattevő tiszt: Őt újságíróhajó odakötötte magát a kormányhoz, másik kettő fogva tart bennünket a csavarnál.

Sampson kétségbeesésében beleugrik a tengerbe, de az újságírók kihálásszák. Időközben a spanyol hajóhad megérkezik Santiago de Kubába, mire az újságíróhajók odasietnek és Sampson felszabadul.

A két lelki papagály.

Egy párisi szép asszony szalonjában, ahová egy előkelő ősz haju gróf gyakorta ellátogatott, volt egy drága tollu papagály. Ez a bölcs állat, ha az öreg gróf drága ékszerrel lepte meg barátját, mindig azt kiabálta: „Édes grófum”, „szép grófum”. Mást beszélni nem tudott, legfeljebb halkabban, vagy hangosabban mondotta el rövid tudományát. Ezt tudva, nagy volt a gróf meglepődése, amikor egy alkalommal — holmi csekélységet vivén csak imádotjának — ezeket a szavakat hallja a máskor oly barátságos papagálytól:

— Vén zsugori!

A gróf elsápadt. Már-már kérdezni akarta, hogy ki tanította meg a papagályt erre a gyalázásra. De az utolsó pillanatban mégis csak mást gondolt. Fogta kalapját, elsietett, de rögtön visszatért egy értékes ajándékkal.

És ime az okos állat, legnagyobb csodálkozására, újból rákezdte:

— Kedves grófum, szép grófum.

Az öreg gróf nem győzött eléggé csodálkozni az állat értelmességén. De nemsokára kiabrándította a következő pletyka: A szép párisi asszony két szürke papagályt tartott, de ezek közül egyszerre csak egy volt benn a déli virágokkal diszitett szalonban. Ha értékes volt az ajándék, melyet kapott, akkor a hízoló szavu papagályt tették az aranyos kalitkába; ha pedig holmi csekélység, akkor hirtelenében a becsmerlő száju madarat tette bele az ügyes komornyik.

Önérzetesen.

Feleség: Megint reggel jössz haza, te részeges korhely? ... te ... boros hordó!

Férj: (tántorogva): Ugyan, asszony, miket beszélsz te már össze-vissza, hiszen én levélhordó vagyok!

A kedélyes szabó.

Jogász (szemrehányólag): — No hallja, maga ugyan szép kabátot csinált nekem.

Szabó: — Miért, kérem alássan?

Jogász: — Mert a posztó olyan komisz, hogy ime hat hét alatt már egészen kifényesedett.

— **Szabó:** — Engedelmet kérek, de hát elvégre egy ilyen kabátnak is kell, hogy legyen fénykora.

Közgazdaság.

A pajsztetű ellen most már maga Amerika is védekezni kezd és különösen érdekes az ez irányban a szenatus elé terjesztett törvényjavaslat 2. §-a, mely a következőképen szól: Ha a földmívelésügyi államtitkár észrevenné, hogy valamely behozatalra szánt külföldi gyümölcsfajt komolyabb jellegű állati vagy növényi betegség támadta volna meg, mely magát esetleg Amerikában befészkelhetné, úgy jogában áll a bevitelt addig eltiltani, míg az illető betegség megszűnéséről meg nem győződött. Érdekes ez a határozat már azért is, mert Amerikában a gyümölcs-import aránylag véve sokkal kisebb, mint a többi államokban és az Egyesült Államok mégis szükségesnek tartják a bevitel eltiltását, míg az európai államok ily czélú rendeletek hozásával még mindig késlekednek.

Az angol tengeri halászat. Anglia, mint tudjuk, első sorban iparos állam, és mint ilyen, fejlődő iparával arányban, mind kisebb és kisebb mértékben üzi az östermelés egyes ágait. Mindazonáltal az östermelés egyik ágában talán Európa valamennyi államát felülmúlja, és ez a halászat. Szinte bámulatos, hogy Anglia ezen a téren mily óriási produktív erővel bír. Így például: 1897-ben a halászat összes értéke 8.681.000 font sterlingre rugott fel; 26.649 hajón 110.922 ember foglalkozott vele. Az angol tengeri halászat jobbára nagyvállalkozók és részvénytársaságok kezében van és a forgalomban levő tőke több 20--25 millió font sterlingnél. E mellett még a Themze is nagy mennyiségű édesvízi halakkal látja el főleg London piacát.

Az északamerikai Egyesült Államok pénzügye. Finanziális szempontból az Egyesült Államokat bátran az első államok közé sorozhatjuk. Fejenként átlag 12 ftr évi kiadással szemben fejenkénti átlagos 20 ftr bevétel elég szép és megbecsülendő eredmény. Minden lakost 2 shilling államadósság terhel, míg Angliában 12 sh., Franciaországban 20 sh. Ily kedvező anyagi viszonyok mellett csak természetes, hogy Amerika minden hosszabb megfontolás nélkül bocsátkozhatik oly költséges spekulációkba, mint a milyen a Spanyolország ellen megindított háború is volt.

Egy liter sört 2 krajczárért. Ez nem tréfa, hanem a legkomolyabb valóság! Csak hogy nem most van a sörnek ez a hallatlan olcsósága, hanem igen is volt az úrnak 1810-ik esztendejében Budapesten, amint azt Hickman tanár „Statistische Darstellung der Bier- u. Wein-Produktion in Oesterreich-Ungarn“ cz. ép most megjelent könyvében kimutatja. El se képzelhetjük,

hogy mi lenne mai napság a sör ily mérvű olcsóságának következménye. A szomjas emberiség csak úgy öntené magába az éltetadó, sötét nedűt, és az ily veszélyes konkurrenssel szemben a bor felélenk húzódná meg a pincze valamelyik sarkában, arról a boldog korról álmadozva, amikor még ismeretlen volt a malátakotyválék, mely ime őt polczáról ledönté.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALÁN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Nyílt tér.

(E rovatban közöltékét nem vállal felelősséget a szerk.)

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség tudomására hozni, miszerint a magy. kir. államvasutak városi menetjegy-irodája **Brassóban** továbbra is kezelésünkben hagyatott és ez, ép úgy, mint eddig, folytatja működését, mely főként a következőkből áll:

Csoportosítható menetjegy-füzetek (körutazási jegyek) kiadása Magyarországra, Ausztria, Németország, Svájc, Belgium, Németalföld, Románia és Olaszországba, 45, illetve 60 napi érvényességgel. Megrendelések ily körutazási jegyfüzetekre, szó-, írás- vagy táviratilag eszközölhetők s a füzetek mindig még ugyanazon nap állíthatnak össze, amelyen a megrendelés érkezik; az elküldés postán történik, és pedig utánvétellel (ha az összeg nem küldetik előre be), de mindig forduló postával. **Vasuti menetjegyek árusítása,** a díjszabás szerinti árakban, feltűzés nélkül. **Úti podgyász fölvétele** minden vonathoz; a podgyász kívánatra a háztól is elhozattatik. Továbbá eszközöltek előjegyzések **hálókoosi-helyekre.**

Menetrendek. Utazás baleset-biztosítás. Felvilágosítások utazási ügyekben mindenkinek, készségesen, díjmentesen adatnak. (Írásbeli kérdéseknél keretik a visszpörtöt mellékelni, táviratiaknál a választ fizetni.)

Brassó, 1898. május hó.

Aronsohn H. és társa,

a m. kir. államvasutak városi menetjegyirodája, szállítási hivatala és vámügynöksége.

1489 1-3

Aki épületein vagy kerítésein, szóval az időjárás változásainak kitéve, **szabadban levő fa tárgyakat egyszerű és biztos módon,** bemázolással, **rothadástól és gombaképződéstől** évekre meg akarja óvni, használja a több mint 20 év óta alkalmazott

Carbolineumot

(Patent Avenarius)

s őrizkedjék a csekély értékű utánzatoktól.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Carbolineum-gyár R. AVENARIUS

BÉCS, III., Hauptstrasse 84.

1436 7-10

Magas jutalékban

részesülnek megbízható szolid ügynökök, kik törvényszerűen megengedett sorsjegyeknek részletfizetésre való eladásával egy nagy pénzintézet (részvénytársaság) számlájára foglalkozni óhajtanak. Ajánlatok „Mercator“ czimen **Eckstein Bernát** hirdetési irodájába Budapest, V., Fűrdő-utca 4. intézendők.

1499 1-5

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

az

ESZÉKI SPITZER-KENŐCS

és az

ESZÉKI SALVATOR-SZAPPAN.

Valódi minőségben csakis, mint eddig, cenzurál is **Eszéken, felsőváros**

Dienes C. J.-féle

gyógyszertárban készül és megrendelhető.

Szeplőket és májfoltokat,

valamint az összes bőrtisztálanságokat biztosan eltávolít.

1 tégely valódi Spitzer-kenőcs 35 kr.
1 üveg „Spitzer-mosdóvíz 40 „
1 darab „Salvator-szappan 50 „
1 doboz „lyoni rizspor 3 „
szinben „ 50 kr és 1 ftr.
1 tégely kézpaszta 60 kr

Figyelmeztetés!

Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg begratott védjeggyel el van látva, és keretik a t. közönség csakis **DIENES** féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

1486 4-10

Szent-Mihály napra

egy négy (esetleg több) szobából s mellékhelyiségekből álló lakás kerestetik.

Bővebb felvilágosítás szereshető a „Közérdek“ kiadóhivatalában.

1491 3-3

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Előre bátorkodom a birtokos uraknak szives tudomásukra hozni, hogy **valódi javított** Wermorel peronospora permetezőim már utban vannak, ezekből a mult évben is közel 40 drbot adtam el és aki csak tehette, még utána rendelt; ez biztosítást nyújt, hogy ezek a legjobbak. Az idén érkezendők között még az a javítás is van, hogy folyadék tartójuk oly kemény ércből készül, mely képes a kékkő-oldat pusztításának ellent állani. **Legkönnyebben szétszedhető,** bárki által igazítható és jösszeállítható. **Teljes jótállás** mellett árusítom el 12 és 14 ftrton. Ezek felől Deák Tamás ur, Budapest székesfőváros szőlő- és gyümölcs gazdagsági intézője, úgy nyilatkozik, hogy ez idő szerint a legjobbak. Ugy a minta permetező, mint a nyilatkozat nálam már is megtekinthető. Kékkő **legerősebb,** legolcsóbb napi áron, nálam mindig kapható. Nemes aczélból készült **kaszáimat** jótállás mellett jó előre szintén ajánlom.

Tisztelettel értesítjük az építető közönséget, vállalkozókat és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztritsány Lajos** urhoz Nagy-Enyedre nagyobb mennyiségű

Roman és Portland cementet

küldtünk. A beocsini cement legjobbnak bizonyult minden gyártmány felett. Bizományosunk bármely állomásra a fentebbi beocsini gyártmányokból legolcsóbban szállít bármekkora mennyiséget. Tisztelettel

BECSINI CEMENT UNIÓ.

Bethlen-utczában

3 szoba, konyha, pincze, disznó-ól, tyuk-ketrecz, és faskamrával ellátva **kiadó.**

Bővebben értekezhetni **Bisztritsány Lajosnál.**

A leghiresebb gőzmalmi liszteket leszállított áron ajánlom.

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt mindenkinek ajánlok. Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredményről szavatolok, ellenben a pénzt teljesen visszaadom. **Friss caviárt, angolnát, pisztrángot, szárdi-nyálat és orosz halakat** jutányosan ajánlok. Teljes tisztelettel

1345 20-52

Bisztritsány Lajos.

Egy 13-14 éves jó erkölcsű fiú

tanulónak

elfogadtatik.

Friss székely turó és kaskavál mindig kapható.